

Eating on the Go-How many Berachot? /Yehoshua Grunstein

Source

מסכת פסחים דף ק"א-ק"ב עמוד א'

1) יתיב רב אידי בר אבין קמיה דרב חסדא, ויתיב רב חסדא, וקאמר משמיה דרב הונא: הא דאמרת "שינוי מקום צריך לברך" - לא שנו אלא מבית לבית, אבל ממקום למקום-לא.....

רש"י[שם]- מבית לעליה.

הרמ"א- הגה: אם היה דעתו לאכול במקום אחר, לא מיקרי שני מקום, והוא שיהיו שני המקומות בבית א'.

הרמ"א [רע"ג/א' לענין קידוש]- וי"א שאם קידש במקום אחד על דעת לאכול במקום אחר, שפיר דמי, והוא שיהיו שני המקומות בבית אחד, כגון מחדר לחדר או מאיגרא לארעא, (וכן עיקר).

משנה ברורה [שם י"ב]- היינו תחת גג אחד, ואפילו מחדר לחדר או מבית לעליה ואף שאין רואה מקומו [מגן אברהם והגר"ז וחי"א אדם ושאר אחרונים, דלא כאבן העוזר] וה"ה אם רואה מקומו הראשון שאכל שם אפילו דרך חלון ואפילו מקצת מקומו- נמי מועיל אף שלא היה דעתו מתחלה. ודוקא מחדר לחדר באותו בית.

ה ר מ " א
[רע"ג/א' לענין קידוש]- ומבית לסוכה חשוב כמפנה לפנה (מרדכי פ' ע"פ)

שולחן ערוך [או"ח קע"ח/א-ב]-

אבל אם דבר עמו בתוך הבית, אף על פי ששינה מקומו מפנה לפנה, א"צ לברך... והמשנה מקומו מפנה לפנה בבית א', אינו צריך לחזור ולברך.

שולחן ערוך [רע"ג/א] - אין קידוש אלא במקום סעודה, ובבית אחד מפנה לפנה חשוב מקום אחד.

הוספת שמירת שבת כהלכתה בשם הגרש"ז- [נ"ד/ הערה כז] ובתנאי ששני החדרים בבעלות אחת,

(2 ותו,

אמר רבי יוחנן: אחד שינוי יין, ואחד שינוי מקום - אין צריך לברך. ... אמר לך רבי יוחנן: הוא הדין דאפי' לו דברים שאין טעונו ברכה לא חריה במ' קומן נמי אין צריכין לברך.

יתיב רב חסדא וקאמר משמיה דנפשיה: הא דאמרת שינוי מקום צריך לברך- לא אמרן אלא בדברים שאין טעונו ברכה לאחריהן במקומן [רש"י]- כגון מים או פירות, שאין טעונום ברכה חסונה בפני עצמן כגון שבעת המינים, דולאי כיון דעמד והלך למקום אחר= **עמידתו זו= היא גמר סעודתו**, והך סעודה אחריתי היא, ולכך לברך בתחלה. אבל דברים הטעונו ברכה לאחריהן במקום - אין צריך לברך [רש"י]- כלומר ברכה חסונה בפני עצמן כגון שבעת המינים, הואיל ולא צריך לחסונה ועמד לילך למקום אחר לסעוד= **על קביעות הראשון הלך לברך** אחריהם ברכה אחת על שתיהן, ולפניהם נמי אין צריך לחזור ולברך. מאי טעמא? לקיבעא קמא הדר [רש"י]- כלומר: על דעת סעודה הראשונה הוא אוכל עכשיו, לכיים סעודתו. תניא כוותיה דרב חסדא: חברים שהיו מסובין לשתות יין ועקרו רגליהן וחזרו - אין צריכין לברך.

רבנן- "חברים שהיו מסובין, ועקרו רגליהם לילך לבית הכנסת או לבית המדרש, ... דבדברים הטעונו ברכה לאחריהן במקומו, דכשהו יוצאין אין טעונו ברכה למפרע, וכשהו חוזרין - אין טעונו ברכה לתחלה, אבל דברים שאין טעונו ברכה לאחריהן במקומו - אפילו לרבנן, כשהו יוצאין - טעונו ברכה למפרע, וכשהו חוזרין - טעונו ברכה לתחילה [אפילו רבנן מודו ללכך לברך פעם אחת בתחלה.

"בני חבורה שהיו מסובין לשתות, ועקרו רגליהן לצאת לקראת חתן או לקראת כלה, כשהו יוצאין - אין טעונו ברכה למפרע [רש"י]- לברך ברכה של אחריהן, הואיל ועתידין לחזור. כשהו חוזרין - אין טעונו ברכה לתחלה. במה דברים אמורים? שהניחו שם זקן או חולה. אבל לא הניחו שם לא זקן ולא חולה, כשהו יוצאין - טעונו ברכה למפרע, כשהו חוזרין - טעונו ברכה לתחלה." מדקתני "עקרו רגליהן" - מכלל דבדברים הטעונו ברכה לאחריהן במקומו עסקין [רש"י]- ד"עקירות" משמע משום מהירות חתן וכלה הן נעקרו, אבל אם לא הניחו עדיין היו צריכין לעמוד ולברך ברכה של אחריהם. וטעמא - דהניחו שם זקן או חולה, הוא דכשהו יוצאין אין טעונו ברכה למפרע, וכשהו חוזרין אין טעונו ברכה לתחלה. אבל לא הניחו שם זקן או חולה - כשהו יוצאין טעונו ברכה למפרע, וכשהו חוזרין - טעונו ברכה לתחלה. אמר רב נחמן בר יצחק: מאן תנא "עקירות"? - רבי יהודה..... אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים - בזמן שהניחו שם מקצת חברים, אבל לא הניחו שם מקצת חברים, כשהו יוצאין - טעונו ברכה למפרע, וכשהו חוזרין - טעונו ברכה לתחלה

ורב ששת אמר: אחד זה ואחד זה צריך לברך [רש"י]- צין שטעונו ברכה לא חריהן במקומו צין שאינן צריכין.]

ALWAYS

CERTAIN FOODS + LEFT PEOPLE BEHIND

CERTAIN FOODS ONLY

NEVER

In the Rishonim

הרי"ף [פסחים כ עמוד ב] -
וקאמרי רבואתא הלכתא כרב
ששת דתניא כוותיה, אשינויא:
כסף משנה [שם] - ודעת רבינו
דמיתניא בין בדברים הטעונים
ברכה במקומם בין בדברים
שאינן טעונים ברכה במקומם:
הגהות מיימוניות [ברכות דה] -
ור"ח פסק גם הוא כרב ששת
כיון דסלקא לדרב חסדא בקשיא
אף על גב דמוקי לה כרבי יהודה
אלא שינויא דחיקא הוא ולא סמכין
עליה להקל אלא עבדין כרב
ששת להחמיר ... וקי"ל כל
שינוי מקום צריך לברך

הרמב"ם [ברכות דג-ד] - היה אוכל
בבית זה ופסק סעודתו והלך לבית
אחר, או שהיה אוכל וקראהו חבירו
לדבר עמו ויצא לו לפתח ביתו
וחזר, הואיל ושינה מקומו צריך
לברך למפרע על מה שאכל וחוזר
ומברך בתחלה המוציא ואחר
כך יגמור סעודתו. חברים שהיו
יושבים לאכול ויצאו לקראת חתן
או לקראת כלה אם הניחו שם זקן
או חולה חוזרין למקומן וגומרין
סעודתן ואינן צריכין לברך שנייה
ואם לא הניחו שם אדם כשהן
יוצאין צריכין ברכה למפרע וכשהן
חוזרין צריכין ברכה לכתחלה.

תוספות [חולין פו: ד"ה אסור] - ואין הלכה כאותה ברייתא אלא
כרב חסדא דתניא כוותיה בערבי פסחים דבדברים הטעונים
ברכה לאחריהן במקומן אין צריך לברך אפילו ברכה לכתחלה
דלקבעיה קמא הדר.
הרא"ש [פסחים יו:] - ... אבל דברים שטעונין ברכה לאחריהן
במקומן כגון פת ומיני דגן אין צריך לברך המוציא. מ"ט
לקבעיה הדר. כלומר כיון שאם לא היה אוכל כאן היה צריך
לחזור למקומו ולברך, הוי כאילו הוא עדיין במקומו, וגומר
סעודתו כאן ומברך כאן בהמ"ז. ... ותניא כוותיה דרב חסדא...
ורשב"ם פסק כרב חסדא משום דתניא כוותיה ונראה כדבריו.
... ואמרינן בפרק כל הבשר (דף קז ב) גבי היסח הדעת השמש
מברך על כל פרוסה ופרוסה לפי שהסיח דעתו ואינו יודע אם
יתנו לו יותר הלכך צריך לברך.
הגהות מיימוניות [ברכות דה] - אמנם רשב"ם וכל רבותינו
מצרפת פסקו כרב חסדא ע"ש בתוספות פרק כיסוי הדם
ובס"ה

Lehalacha

בית יוסף [שם] - ובביאורי להרמב"ם פ"ד מהלכות
ברכות דחיתי הכרעתו [של הרא"ש], וקיימתי פסק
הרי"ף
שולחן ערוך [או"ח קע"חב] - היה אוכל בבית זה
ופסק סעודתו והלך לבית אחר, או שהיה אוכל
וקראו חבירו לדבר עמו ויצא לו לפתח ביתו וחזר,
הואיל ושינה מקומו צריך לברך למפרע על מה
שאכל; וחוזר ומברך בתחלה המוציא, ואח"כ יגמור
סעודתו... חברים שהיו יושבים לאכול, ויצאו לקראת
חתן או לקראת כלה;
• אם הניחו שם מקצתן חוזרים למקומם וגומרין
סעודתן ואינם צריכין לברך שנייה;
ואם לא הניחו שם אדם, כשהם יוצאים צריכים ברכה
למפרע, וכשהם חוזרים צריכים ברכה לכתחלה;
וכן אם היו מסובין לשתות או לאכול פירות [משל
בלולה יח] - לשמועין לגם בזה מהגני הגיה מקללת
חבליים כמו בסעודת פת], שכל המשנה מקומו הרי
פסק אכילתו, ולפיכך מברך למפרע על מה שאכל,
וחוזר ומברך שנית על מה שהוא צריך לאכול.

הרמ"א [שם] - ויש חולקים בכל מה שכתוב בסי' זה, רק סוברים ששנוי
מקום אינו אלא כהיסח הדעת, ולכן אם שינה מקומו למקום אחר = א"צ
לברך אלא לפני מה שרוצה לאכול, אבל לא על מה שכבר אכל; (תוס'
ורשב"ם והרא"ש ומרדכי פרק ע"פ וטור) ודוקא שלא הניח מקצת חברים
בסעודה ואכל מדברים שאינן צריכין ברכה במקומם, אבל אם הניח מקצת
חברים או אפילו לא הניח ואכל דברים שצריכין ברכה במקומם, אפי' מה
שרוצה לאכול אחר כך א"צ לברך (סמ"ק וא"ז); ולכן מי שפסק סעודתו
והלך לבית אחר, (כט) או שהיה אוכל וקראו חברו לדבר עמו אפי' לפתח
ביתו או למקום אחר, כשחוזר לסעודה א"צ לברך כלל, דהא פת צריך
ברכה במקומו לכולי עלמא... וכן נוהגין במדינות אלו,
הסבר המשנה ברורה [כ"ז] - בתרתי פליגי...;
1) לא מצרכי ברכה למפרע לעולם מחמת שינוי מקום, ורק ברכה
לכתחלה קודם שיאכל שנית דחשיב רק כהיסח הדעת ולא כמה שסילק
סעודה הראשונה לגמרי, וע"כ הברכה אחרונה עולה לשניהם. 2
2) וגם ס"ל דגם זה שצריך ברכה ראשונה הוא רק בעומד בסעודת
פירות או משקין דתיכף ביציאתו חוץ לפתח ביתו נפסקה סעודתו [אם לא
הניח שם מקצת חברים ואפילו הלך רק לעשות צרכיו לקטנים] אבל בפת
ומיני דגן שצריכין לחזור ולברך במקומן לא נפסקה הסעודה בהציאה
וא"צ אף ברכה ראשונה וכאלו לא שינה מקומו כלל אם לא שהסיח דעתו
מלאכול עוד.

הריטב"א [פסחים שם] - כתב ה"ר קרהקושא ז"ל ואפי' הניחו שם זקן או חולה אין להם לעקור לכתחילה רגליהם, אלא לדבר
מצוה בדברים שטעונין ברכה לאחריהם במקומם עד שיברכו ע"כ, וכן כתב הרא"ש ז"ל.
הרמ"א - מ"מ לכתחלה לא יעקר ממקומו בלא ברכה, דחיישין שמא ישכח מלחזור ולאכול (הר"ר מנחם ור"ן);
הסתייגות המשנה ברורה [שם לד] - בתוספות ורא"ש משמע דאין להחמיר בזה רק כשיוצא ע"מ להפליג דאז חיישין להנ"ל, אבל
כשיוצא ע"מ לחזור לאלתר - מותר: